

L. Rudenko, I. Fedorenko, M. Fedorenko. Preparation of future teachers for the use of digital technologies in the system of inclusive education.

In the article the educational and methodological provision of training of future teachers for the use of digital technologies in the process of inclusive education is substantiated and presented. Traditional and computer-based learning tools of students are characterized. The content of teaching and teaching-methodological support (principles, methods, forms of teaching) of teaching computer-based disciplines is substantiated. The expediency of introducing into the educational plan the selective discipline "Methodology of using digital technologies in the conditions of inclusive education" has been proved. Was presented special educational software (electronic manuals, hypertext medium), which would take into account the specific requirements of inclusive education. The expediency of using the experimental system of training of future teachers for the use of the latest digital technologies in the process of correctional training has been confirmed.

Keywords: digital technologies, preparation, student, teacher, the latest information technology, children with disorders of psychophysical development, inclusive education.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2023.44.08>

УДК 376-056.264:373.5.04

В.О. Погребняк

153_vika@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7188-3152>

АНАЛІЗ СТАНУ ВКЛЮЧЕННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В ІНКЛЮЗИВНУ ОСВІТУ

У даній статті розглядаються особливості включення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивний заклад освіти.

Авторами визначається переваги та недоліки впровадження інклюзивної освіти у загальноосвітні заклади. Визначаються умови успішного навчально-виховного та корекційно-реабілітаційного процесу в інклюзивній освіті.

Ключові слова: інклюзивна освіта, інтеграція, діти з порушеннями мовлення, інклюзивний освітній заклад.

Постановка проблеми. В умовах постійних змін, які відбуваються в сучасному суспільстві, проблема інтеграції дітей з порушеннями мовлення та формування соціальних взаємовідносин в інклюзивному середовищі набуває особливого значення. Реформування системи спеціальної освіти, шляхом залучення дітей з порушеннями мовлення до інклюзивних закладів освіти, а також внесення корективів у зміст та структуру самої системи корекційної освіти – це один із пріоритетних напрямів сьогоднішньої наукової діяльності фахівців даної галузі. Перехід до нової освітньої парадигми в основі якої лежить особистісна орієнтація всього освітнього процесу визначає орієнтацію не лише на освоєння освітніх програм різного рівня, але і на формування соціально свідомої особистості, формування життєвих та соціально значущих якостей, умінь та навичок.

Інклюзивний дошкільний заклад, який спрямований на залучення дітей з порушеннями мовлення до навчально-виховного процесу, на сучасному етапі розвитку спеціальної освіти займає безпосередньо ключове значення. Основна його діяльність має бути направлена на активізацію внутрішніх ресурсів дитини з порушеннями мовлення та розвиток внутрішнього потенціалу особистості.

Аналіз досліджень і публікацій. Значущість навчання дітей з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітнього закладу досить давно стала об'єктом дослідження науковців. Зокрема, В. Бондар, А. Колупаєва, Т. Євтухова, В. Ляшенко, І. Іванова, О. Столяренко, А. Шевчук, О. Савченко присвячують свої праці вивченню проблеми залучення дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм [2]. Організація різного роду корекційної роботи в умовах інклюзивної освіти розглядались у наукових напрацюваннях А. Колупаєвої (2016), Т Сак (2011), О Таранченко (2011).

Аналіз психолого-педагогічних досліджень дозволяє констатувати про різні аспекти

запровадження інклюзивної форми навчання. Відтак, вивчення проблем інклюзивної освіти та впровадження її в освітній простір займалися ((В. Андрущенко, В. Засенко, С. Миронова, Н. Савінова, В. Синьов, Л. Фомічова, А. Шевцов, М. Шеремет) [3] розробкою теоретико- методологічних основ інклюзивної освіти (І. Зязюн, В. Кремінь, Ю. Найда, В. Синьов та ін.); вивченням досвіду роботи з дітьми з порушеннями розвитку в інших країнах (О. Іонова, А. Колупаєва, К. Кольченко, Г. Нікуліна, П. Таланчук та ін.); дослідженням умов забезпечення сприятливого середовища взаємостосунків та психологічного клімату в інклюзивному середовищі (Т. Кожекіна, В. Циренов, Н. Бєлова, Ю. Ільїна) [4,6].

Впродовж останніх років зростає кількість досліджень, у яких розглядається проблема реформування системи дошкільної освіти в умовах інклюзії (М. Малофєєв, О. Самсонова, Т. Соловійова, Н. Шматко І. Кузанов та ін.) [1]. У логопедії проблема опанування соціальною компетенцією дошкільниками з порушеннями мовлення розглядалася в наукових дослідженнях різних авторів (Д. Міняжева, О. Павлова, О. Слінько, Л. Соловійова, О. Шацька і ін.)

Вагомий внесок у вивченні питань залучені дитини з порушеннями мовлення в інклюзивний заклад освіти мають концептуальні дослідження К. Піменової (2014), О. Мартинчук (2014). О. Виговська (2013) Н. Волік (2017) А. Арендарук (2012), Ю. Кимини (2015) В. Кулик (2014) О. Мартинчук (2014) А. Мішина (2015).

Мета статті. Здійснити теоретичний аналіз стану включення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивну освіту. Визначити умови успішного навчання дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному закладі освіти.

Виклад матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку спеціальної освіти в Україні, де головною ідеєю є інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в суспільство, визначається проблема своєчасної соціалізації особистості та формування сприятливої атмосфери в інклюзивному закладі дошкільної освіти.

Нова система освіти в умовах інклюзивного середовища – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Метою якої є вдосконалення освітніх програм внаслідок впровадження корекційно-розвивальної роботи у загальноосвітні заклади та залученню дітей з порушеннями мовлення до спільного навчання з однолітками.

Інклюзивна освіта – створення освітнього середовища, яке відповідає потребам і можливостям кожної дитини незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Інклюзивне навчання – індивідуалізована система навчання дітей з психофізичним розвитком в умовах загальноосвітнього середовища за місцем проживання[2].

На сьогодні, освітня програма в Україні перейшла на досить новий рівень, вона включає залучення дітей порушеннями мовлення до навчання в закладах дошкільної освіти, школах та вищих навчальних закладах. Це свідчить про багатогранність та удосконалення інклюзивної системи освіти на території нашої країни.

Впровадження інклюзивної освіти в освітній простір має на меті підвищити ступінь участі всіх учасників соціальних груп як в навчальному закладі, так і за його межами, що допоможе уникнути ізоляваності від суспільства; подоланню бар'єрів на шляху соціалізації в суспільстві та в малій групі зокрема; виключенню будь-якої дискримінації та формуванню у дітей гуманного ставлення, толерантності до оточення. Залучення дітей з порушеннями мовлення спрямоване на досягнення якісних змін в особистісному розвитку дітей даної категорії, а також на реалізацію права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізація та інтеграція в суспільство, залученню сім'ї до участі у навчально-виховному процесі.

Інклюзивна освіта як сучасна інноваційна тенденція досить ґрунтовно розглядається фахівцями у спеціальній педагогіці, психології, соціології (О. Акімова, В. Андрущенко, В. Бондар, О. Демченко, А. Колупаєва, В. Ляхов, Л. Савчук та інші). Зокрема, вивчення проблем, які виникли внаслідок впровадження інклюзивної форми освіти та освітньої інтеграції дітей із психофізичними порушеннями займалися: Є Синьова, В. Синьов, М. Шеремет, С. Федоренко, І. Дмітрієва, Д. Шульженко, О. Гаврилов С. Миронової, М.Буйняк та інші [6].

Розглядаючи питання впровадження інклюзивної освіти у загальноосвітній простір дітей з порушеннями мовлення, важливо відзначити роботи сучасних фахівців (В. Синьов, В. Бондар, В. Тищенко Т. Ціхоцька Т. Павлюк, О. Борисова та ін.)

Так, за дослідженнями К. Піменова (2014) ефективність організації освітньо-виховного процесу в інклюзивному закладі освіти можлива лише в умовах тісного взаємозв'язку спеціалістів, що реалізується в основі психолого-медико-педагогічного супроводу в інклюзивному закладі.

Важливим досягненням у вивченні інклюзивної освіти є наукові здобутки В Синьова, В Бондар, В Тищенко [8]. Вчені розкривали взаємозалежність інклюзивної освіти та освітньої інтеграції дітей з психофізичним розвитком. У їх праці підкреслено, що навчання дітей з порушеннями мовлення може відбуватися за декількома моделями:

- перша модель передбачає залучення дітей з порушеннями мовлення до освітнього середовища без участі асистента вчителя (це стосується дітей, які не маю вторинних відхилень та тяжким порушенням мовлення);
- друга модель розглядається як проміжна форма між спеціальним закладом та інтегрованим навчанням. Основне завдання полягає в тому, що діти вчаться за програмою спеціального закладу, однак недалеко від місця проживання.
- третя модель передбачає залучення асистента вчителя у роботі з дітьми з порушеннями мовлення.
- четверта модель визначає лише соціальний напрямок розвитку дітей з порушеннями мовлення[8].

Отже, ціла низка дослідників та науковців в тому числі й в логопедії досить ґрунтовно досліджували особливості включення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивний заклад. Як світлячи історичні джерела, спроби включення дітей до навчання з однолітків мали своє місце у спеціальній освіті, ще за довго до впровадження їх в освітній простір. Успіх таких спроб певною мірою залежав від готовності малюка та належної організації діяльності фахівців.

Таким чином, можна стверджувати, що зацікавлення щодо впровадження такої системи освіти має суттєве значення як в історичних джерелах, так і сьогодні, адже незмінним залишається думка інтеграції дитини з порушеннями мовлення в суспільне середовище.

На наш погляд, важливим досягненням сучасної освіти є впровадження інклюзивних закладів дошкільної освіти. Своєчасне залучення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивний заклад освіти має суттєві перспективи у розвитку малюка. Адже, окрім запланованої програми в інклюзивному закладі освіти діти отримують досвід спілкування з однолітками, знаходяться у правильному мовному середовищі, вчаться з ранніх років висловлювати свою думку, уникають страху бути незрозумілим, а також покращується когнітивний, моторний, та соціально-емоційний розвиток дитини. Навчання дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному закладі освіти здійснюється за індивідуальним навчальним планом, а також забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом.

Важливо зауважити, що дошкільня як первинна ланка впровадження інклюзивної освіти має на меті не лише розвиток пізнавальних процесів дитини та підготовку до школи, а й відіграє важливе значення у становленні особистості та є сенситивним періодом для формування її світогляду, самосвідомості, соціалізації.

Однак, важливо відзначити, що традиційна система спеціальної освіти та впровадження інклюзії в заклад дошкільної освіти має свої переваги та недоліки, до яких слід підійти ґрунтовно та виважено, щоб покращити умови розвитку дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному освітньому середовищі.

Перевагою включення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивний заклад освіти можна вважати, що діти мають доступність у виборі навчального закладу за місцем проживання. Тобто, дитина з порушеннями мовлення має можливість отримувати освітні послуги та не бути ізольованими від родини.

Окрім цього, до переваг можна віднести, що у дітей з порушеннями мовлення формуються соціальні зв'язки з однолітками. Зауважимо, що залучення дітей в правильне мовленнєве середовище може значно вплинути на розвиток мовлення дитини, на збільшення словникового запасу, підвищить мовленнєву активність, покращить соціальні зв'язки у майбутньому.

Перевагою також можна вважати те, що кожна дитина має рівні права і обов'язки в отриманні освітніх послуг, незалежно від типу порушення мовлення. За даними Міністерства освіти та науки діти з порушеннями мовлення мають доступ до якісної освіти, адаптованої до їх власних потреб, це дозволяє стверджувати, що в інклюзивному закладі освіти здійснюється диференційований підхід з урахуванням

індивідуальних можливостей кожного.

До позитивних характеристик включення дітей з порушеннями мовлення можна віднести діяльність фахівців. Тобто окрім традиційної роботи вчителя в класі у дітей з особливо освітніми потребами є можливість паралельно працювати з помічником вихователя, що корегує діяльність малюка, направляє та допомагає йому у розумінні завдань.

Також, не менш важливим позитивним показником - є формування толерантності, доброзичливості у молодого покоління, що базується на розумінні рівності.

Попри вище перераховане, інклюзивний заклад дошкільної освіти у порівнянні зі спеціальним закладом має також і свої недоліки:

По-перше, як нам відомо діти з порушеннями мовлення мають досить значні проблеми у мовленнєвому розвитку, що відображається у порушенні дрібної моторики, порушенні слухової уваги, складності у розумінні прочитаного, зниженні словникового запасу, що значно впливає на пізнавальний розвиток. Залучення таких дітей у багато чисельну групу може негативно вплинути на засвоєння матеріалу, адже вихователь працюючи зі значною кількістю дітей не зможе повноцінно приділити увагу кожному, а особливо коли дитина з порушеннями мовлення потребує додаткової допомоги, уточнення тощо.

Загальновідомо, що ігрова діяльність є провідним видом діяльності дошкільника, тому вона займає своє значення у рівносторонньому розвитку дитини (О.М. Леонтьєв). Порушення звуковимови, обмеженість словникового запасу, а також зміна темпу, ритму мовлення, її плавності - все це негативно впливає на майбутню діяльність дошкільника, породжує певні особливості поведінки. Порушення загальної та мовленнєвої моторики сприяють швидкому стомленню дитини у грі, у них виникають труднощі швидкої зміни динамічного стереотипу, тому в іграх вони не можуть одразу перемикнути з одного виду діяльності на інший [7]. Все це певним чином впливає на включення дітей з порушенням мовлення у спільну ігрову діяльність з однолітками.

По-друге, в інклюзивних закладах освіти на противагу спеціалізованим не завжди існує можливість отримання повноцінної кваліфікованої допомоги. Важливого наголосити, що діти з порушеннями мовлення окрім навчально-виховного процесу потребують залучення до корекційно-розвивальних занять з логопедом, психологом, вчителем-дефектологом. Відсутність висококваліфікованих кадрів у інклюзивному закладі чи незначне залучення дітей з порушеннями мовлення до корекційних занять, може значно відобразитися на мовленнєвому розвитку малюка.

По-третє, на наш погляд, стандартна програма в інклюзивному закладі освіти не завжди підходить всім дітям з порушеннями мовлення. Спираючись на вище зазначене, про рівність освіти для всіх учасників групи, важливо зазначити, що різні порушення мовлення потребують особливої уваги з боку фахівців. Тому діти з тяжкими порушеннями мовлення в інклюзивній групі потребують своєчасної допомоги та додаткових педагогічних підходів у роботі. Також слід звернути увагу на дітей з нормальним розвитком, які мають отримувати певний матеріал відповідно до власних можливостей.

По-четверте, успішність соціалізації дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному закладі освіти залежить від типу порушення мовлення. Для прикладу діти із ФФНМ швидше адаптуються в інклюзивному дошкільному закладі у порівнянні з дітьми із ЗНМ. Оскільки рівень комунікативного розвитку у дітей із ФФНМ має досить наблизений характер до рівня розвитку дітей із нормою. Вони краще орієнтуються у соціальному середовищі, добре знаходять спільну мову з однолітками, йдуть на контакти з дорослими. Головна проблема соціальної адаптації дітей із ФФНМ може полягати у особистісних характеристиках кожного індивідуума. Зазвичай такі діти соромляться своєї вимови, уникають розповідей, обмежуються короткими відповідями, що може вплинути на налагодження соціальних контактів у перші дні адаптації [5].

Розглядаючи особливості соціальної адаптації дітей із ЗНМ, важливо зауважити, що характер адаптованості зумовлений рівнем ЗНМ. Тривалість адаптаційного процесу залежить від того на скільки складно проявляється порушення, які мовленнєві навички має дитина, який рівень словникового запасу, як проявляється мовленнєва діяльність чи йде дитина на контакт з дорослими та однолітками, як добре орієнтується у зверненій мові чи відповідає на питання та як швидко знаходить спільну мову у колективі.

Соціалізація дітей із заїканням, також зумовлений складністю комунікації. Діти із заїканням свідомо виступають реципієнтом, однак через особливості мовленнєвого порушення мають

психологічний дискомфорт. Рівень соціальної адаптації в цілому залежить від форм заїкання (невротична і неврозоподібна). За літературними даними, діти із неврозоподібними порушеннями мають більшу складність адаптації у порівнянні із невротичними порушеннями, оскільки при даній формі заїкання вражається кора головного мозку, що обумовлена складністю порушення (слабка, помірна, сильна). Такі діти зазвичай потребують медикаментозного втручання та особливої допомоги спеціалістів.

Визначаючи особливості соціальної адаптації дітей із невротичною формою заїкання важливо наголосити, що даний тип порушення має психогенний характер (стрес, переляк, страх, емоційні навантаження, травматичні події). Складність адаптованості дитини зумовлена психологічним бар'єром у продукуванні мовлення, зазвичай такі діти переживають з приводу власної вимови, закомплексовані та малоініціативні.

Отже, проаналізувавши літературні дослідження та розглянувши позитивні й негативні показники залучення дітей з порушеннями мовлення, можна зауважити, що успішність навчального процесу в інклюзивному закладі освіти певною мірою залежить від правильно організованого освітнього середовища, від залученості висококваліфікованих спеціалістів, від своєчасного залучення дітей до навчального процесу, від активності батьків дітей, які мають порушення мовлення, від рівня мовленнєвого розвитку дитини, складності, причин та рівнів порушення. Через те, що у дитини є порушення мовлення, а саме збіднений словник, порушення звуковимови, фонетико-фонематичних процесів та зв'язного мовлення, налагодження стосунків у дитячому колективі, обмін інформацією відбувається неповною мірою. Звідси у дітей з'являється підвищена тривожність, знижується інтерес до однолітків, ініціативність у взаєминах з ними, втрачається емоційна забарвленість у спілкуванні.

На наш погляд, важливими умовами успішності навчання дітей в інклюзивному закладі дошкільної освіти можна вважати наступне:

1. Успішність інклюзивного навчання залежить від підготовки висококваліфікованих спеціалістів та залученні їх в інклюзивний заклад освіти. Для реалізації даного показника, ми вважаємо доцільним, впровадження корекційно-розвивальної роботи на рівні з освітньою програмою. Тобто, у дітей з порушеннями мовлення має бути доступність до психолого-педагогічних, корекційних-реабілітаційних занять в умовах інклюзивної освіти.
2. Модернізація або доопрацювання освітніх програм, яка буде передбачена для всіх учасників освітнього процесу в тому числі і для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Впровадження індивідуального плану роботи для дітей з порушеннями мовлення та залучення асистентів вихователя для кожної дитини окремо. При умові, що кількість дітей з порушеннями мовлення не буде перевищувати 2-3 особи у групу дітей від 12-20 осіб. Враховуючи індивідуальні можливості дитини мають бути створені окремі групи для конкретної категорії дітей з порушеннями мовлення, кількість учасників не має перевищувати 6-8 осіб. Дані групи мають бути у тісній взаємодії з учасниками загальноосвітнього процесу.

3. Використання різнопланової психолого-педагогічної та корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями мовлення. Корекційно-реабілітаційна робота з дітьми з порушеннями мовлення в умовах інклюзивної групи повинна будуватися з урахуванням стану порушення мовлення, типу, часу виникнення, індивідуальних можливостей дитини, наявності вторинних порушень та включати окремі напрями розвитку тих умінь і навичок, які забезпечать розвиток комунікативних можливостей дитини, що значно впливає на розвиток взаємостосунків у колі однолітків. Крім цього, корекційні впливи повинні бути здійснені - логопедом, практичним психологом, вихователем та асистентом вихователя, вчителем-дефектологом і спрямовуватись на корекцію мовленнєвих порушень, формування ігрових, комунікативних умінь, довільності поведінки, розвиток емоційної сфери та емпатії.

Система корекційно-реабілітаційного впливу в інклюзивному закладі має реалізуватися у контексті спеціально-організованих занять, які направлені на розширення та поглиблення знань кожної дитини. Передове значення займають заняття з формування та розвитку мовлення. У їх контексті відбувається формування у дітей з мовлення здатності сприймати розмовне мовлення і використовувати його як засіб комунікації.

Процес корекційної роботи передбачає наступне: розвиток комунікативних навичок (у такому

випадку мається на увазі здатність дитини взаємодіяти з тими людьми, які її оточують, використовуючи будь-які форми спілкування, в тому числі і природні жести); розвиток слухового сприймання навколишніх звуків і мовлення, розвиток мовленнєвої здатності; розвиток усного мовлення (здійснюється в конкретній практичній ситуації); розвиток словесної пам'яті в процесі гри, при відтворенні нових слів, фраз, розповіді; активізацію мовленнєво-рухових навичок при вимові фонем (звуків), складів, слів, фраз [7].

4. Застосування індивідуального та диференційованого підходу. Основним завданням психолого-педагогічно та корекційно-реабілітаційного процесу у інклюзивному закладі освіти постає впровадження індивідуальних програм з урахуванням особистісних можливостей дітей з порушеннями мовлення.
5. Для успішної соціалізації дітей із ФФНМ, ЗНМ та заїканням рекомендовано залучати дошкільників до різного роду діяльності на рівні з однолітками, заохочувати до комунікації, створювати сприятливе соціальне середовище та перспективу соціокультурного розвитку.
6. Залучення дітей з порушеннями мовлення в освітню та поза освітню діяльність з однолітками. Успішність формування соціальної свідомості дітей з порушеннями мовлення в умовах інклюзивного закладу залежить від досвіду міжособистісних взаємин у житті дитини. Діти, які до відвідування інклюзивного закладу неодноразово відвідували різного роду секції, заняття, залучалися до колективних ігор, легше звикають до освітнього середовища та швидше налагоджують стосунки з однолітками.
7. Активна діяльність батьків. Останнім часом, залучення дітей з порушеннями мовлення до інклюзивного дошкільного закладу, передбачає залучення батьків, як активних учасників навчально-виховного процесу. Безумовно, саме в сім'ї формуються первинні передумови морально-людських цінностей, норми поведінки, характер взаємовідносин між людьми. У родині діти наслідують дорослих, орієнтуються на їхні соціальні та моральні установи, що відіграє вирішальне значення у розвитку дитини з порушеннями мовлення в інклюзивному закладі дошкільної освіти.

Висновки, перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Отже, залучення дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення в інклюзивне середовище закладає підвалини для формування соціального інтелекту, тобто визначає рівень знань, умінь та навичок, який притаманний певній віковій категорії дітей зумовлений комунікативним розвитком. Соціальний досвід дитини формується ще з малих років, тому раннє залучення дітей до інклюзивного дошкільного середовища створить перспективи своєчасного комунікативного розвитку дитини в середовищі однолітків. А перспектива розвитку інклюзивної освіти створює передумови успішного навчання дітей з порушеннями мовлення у загальноосвітньому закладі дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. **Гаяш О.В. (2021)** Особливості впровадження інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. *Соціальна та освітня інклюзія: історія, сучасність, перспективи розвитку*: колективна монографія у 2 частинах. Частина 1. Інституційні та особистісні аспекти впровадження в Україні / за ред. С.П. Миронової, Л.Б. Платаш. Чернівці: Технодрук, С.32-45.
2. **Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків /** Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтук. К., 2016. 68 с.
3. **Інклюзивне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.** Навчально-методичний посібник/ Н.В. Савінова, М.І. Берегова, Д. М. Борулько. Миколаїв: видавець Торубара В.В., 2020. 114 с.
4. **Інклюзивне та інтегроване навчання: стан, проблеми і перспективи:** збірник наукових праць / За загальною редакцією акад. Прокопенка І.Ф. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; «Мітра», 2019. 198 с.
5. **Логопедія/ За ред. М. К Шеремет (2010)** К.: Видавничий Дім «Слово» 375 с.
6. **Синьов В.М., Шеремет М.К., Руденко Л.М., Шульженко Д.І. (2016)** Освітньо-психологічна інтеграція школярів із психофізичними порушеннями в сучасних умовах України. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*: збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова.–Кам'янець-Подільський: ПП Медобори 2006, Т.2. С.323-344.
7. **Соботович Е. Ф., Тищенко В.В (1998).** Засвоєння розумово відсталими дошкільниками граматичних категорій та абстрактного лексико-граматичного значення слова. *Дефектологія.* № 3. С. 2-5.
8. **Чи приживеться північноамериканська модель інклюзії в Україні?/** В. Бондар, В. Синьов, В. Тищенко. *Рідна школа.* 2012. № 8/9. С. 20–27.

References:

1. **Haiash O.V. (2021)** Osoblyvosti vprovadzhennia inkluzyvnogo navchannia v zakladakh doshkilnoi osvity. Sotsialna ta osvithnia inkluziia: istoriia, suchasnist, perspektyvy rozvytku: kolektyvna monohrafiia u 2 chastynakh. Chastyna 1. Instytutsiini ta osobystisni aspekty vprovadzhennia v Ukraini / za red. S.P. Myronovoi, L.B. Platash. Chernivtsi: Tekhnodruk., S.32-45.
2. **Inkluzyvna osvita** vid A do Ya: poradnyk dlia pedahohiv i batkiv / Ukladachi N. V. Zaierkova, A. O. Treitiak. K., 2016. 68 s.
3. **Inkluzyvne navchannia** ditei z porushenniamy psykhofizychnoho rozvytku. Navchalno-metodychnyi posibnyk/ N.V. Savinova, M.I. Berehova, D. M. Borulko. Mykolaiv: vydavets Torubara V.V., 2020. 114 s.
4. **Inkluzyvne ta intehrovane navchannia: stan, problemy i perspektyvy: zbirnyk naukovykh prats / Za zahalnoi redaktsiieiu akad. Prokopenka I.F.** Kharkiv : KhNPU im. H. S. Skovorody; «Mitra», 2019. 198 s.
5. **Lohopediia/ Za red. M. K Sheremet (2010)** K.: Vydavnychi Dim «Slovo» 375 s.
6. **Synov V.M., Sheremet M.K., Rudenko L.M., Shulzhenko D.I. (2006)** Osvitnopsykholohichna intehratsiia shkoliariv iz psykhofizychnymy porushenniamy v suchasnykh umovakh Ukrainy. Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky): zbirnyk naukovykh prats: vyp. 7, u 2 t./ za red. V.M. Synova, O.V. Havrylova.–Kamianets-Podilskyi: PP Medobory 2016. T.2. S.323-344.
7. **Sobotovych E. F., Tyshchenko V.V (1998).** Zasvoiennia rozumovo vidstalymy doshkilnykamy hramatychnykh katehoriï ta abstraktnoho leksyko-hramatychnoho znachennia slova. Defektolohiia. № 3. S. 2-5.
8. **Chy pryzhyvetsia** pivnichnoamerykanska model inkluzii v Ukraini?/ V. Bondar, V. Synov, V. Tyshchenko. Ridna shkola. 2012. № 8/9. S. 20–27

Pohrebniak V. Analysis of the state of inclusion of children with speech disorders in inclusive education.

Today, the issue of socialization of children with speech disorders is relevant. Social adaptation of any child in society is both a process and a result of his active adaptation to the conditions of a new social environment. Accordingly, the inclusion of children with speech disorders in an inclusive preschool has its advantages and disadvantages. The success of the social adaptation process largely depends on the nature of the relationships of children in the inclusive group of the preschool and specially organized pedagogical conditions.

Speech disorders of preschool children, in turn, require special attention from specialists. In the process of corrective and developmental classes, the speech therapist and the speech-language pathologist direct the educational and corrective activities to the development of the social consciousness of preschool children with speech disabilities. Therefore, in addition to the correction and prevention of certain speech disorders, specialists pay attention to the development of verbal memory, vocabulary and coherent speech of preschool children.

The planned work of the teaching team of the preschool institution of inclusive education should be aimed at socializing preschool children in the educational environment. A properly organized educational environment lays the foundation for establishing social relations with peers and adults, expressing the child's wishes and interests, accepting an appropriate social role, and the opportunity to be an active member of the social community already at preschool age.

Key words: inclusive education, integration, children with speech disorders, inclusive educational institution.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2023.44.09>

УДК 376.36:81'23

Н.В.Савінова

sonata16@i.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2617-82>

А.Ю.Нездатна

nezdatnaya@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-0521-0089>

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ КОНТЕНТ ПОНЯТЬ «ІНТЕНЦІЯ», «МОВЛЕННЄВА ІНТЕНЦІЯ»
У ЛОГОКОРЕКЦІЙНИХ СИСТЕМАХ СУЧАСНОЇ ЛОГОПЕДІЇ**

У науковій статті розкривається міждисциплінарний контент понять «інтенція», «мовленнєва інтенція» у співвіднесеності до завдань диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності дітей із тяжкими порушеннями мовлення.

У статті акцентується увага на роботах дослідників, у яких простежується розподіл мовленнєвих інтенцій за спрямованістю дій на дві складові: планувальна мовленнєва інтенція, яка характеризується